

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris Theologia Tripartita Universa

Complectens nunc Bibliothecam perfectam Viri Ecclesiastici, ordine
sequenti

Controversiae Heterodoxae Ac Scholasticae - Cum speciali Notitia rerum
Modernarum, & Chronologia totius Monarchiae Sacrae, & Saecularis,
Pontificum, Conciliorum &c. Haeresum omnium, ac Propositionum
damnatarum Mundi Sex Aetatum ...

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Quinta Propositio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38447

tem assertio non videtur reipsa dissidere à propositione secunda, quæ supra refutata est. Nempè interior gratia in statu natura lapsa nunquam resistit. Potest vero utraque Propositio Calvino auctore pridem gloriari. Docet enim ille lib. 2. Instit. cap. 5. §. 11. Errorem esse Scholasticorum, quod putarent in manu nostra esse respicere vel recipere oblatam Dei gratiam: & fuisse hunc errorem Pelagianorum, quos secuti sunt Semipelagiani, ibidem Calvinus disertè asserit §. 23. *Audiamus, inquit, nunc Augustinum suis verbis loquentem, ne acatis nostra Pelagiani, hoc est Sorbonici Sophista, totam venustatem nobis adversari pro suo errore criminantur, in quo scilicet patrem suum Pelagium imitantur, à quo in eandem arenam ipse Augustinus protractus est.*

Porro, ne in refellendo hoc errore ex Scriptura ac Patribus superiora reperamus, ex sola Tridentini definitione unum formemus argumentum nulli respondendum, qui orthodoxæ Ecclesiæ auctoritatem salvam velit. Tridentinum sic definit sess. 6. cap. 4. *Si quis dixerit liberum arbitrium à Deo motum & excitatum non posse dissentire si velit, anathema sit.* Censet igitur liberum arbitrium, hoc est, humanam voluntatem à Deo motam per internam gratiam posse illi gratiæ dissentire sive resistere, vel consentire si velit, quod est obtemperare. Atqui propositio damnata ex adverso asserit, *Semipelagianum, sive hæreticum, esse admittere gratiam cui possit humana voluntas resistere vel obtemperare.* Ergo Semipelagiana & fallà est definitio Tridentini, si vera est à Pontificibus damnata Jansenii doctrina; quod salvà fidei Catholici veritate nemo admiserit.

Frustra hinc quaritur effugium; nexus est quinec solvi, nec frangi potest. Frustra, inquam, cum quibusdam finges Concilium hic ad potentiam remotam, vel ad sensum divinum respicisse, dum dixit liberum arbitrium posse dissentire si velit, posse autem velle dissentire pro eo statu quo præsentis gratiæ impulsu carebit. Quis enim credat Concilium in re maximè seria nugas agere, aut linguam loqui quam nemo capiat? Nemo nisi nugando dicet, pauperem posse facere eleemosynam, si velit; siis media requisita in promptu non habeat, aut potentiam proximam ut ea acquirat. Neque dicitur ligatus posse currere, si velit, si præter voluntatem non adsit illi facultas quâ possit se vinculis expedire. Ergo quando Tridentinum pronunciat, hominem posse dissentire divinæ gratiæ si velit, necessariò definit, adesse potentiam proximam & expeditam, ut velit dissentire, aut tollere impedimenta quæ faciunt, ne hic & nunc possit dissentium elicere. Ergo necessarium est verba Concilii gratiæ Jansenianæ voluntatem ad assensum necessitantem, è diametro adversari.

Atque hinc ulterius satis inferri poterit, à Concilio definitum esse dari veri nominis gratiam merè sufficientem, cui voluntas actu resistit, quamvis in ejus potestate fuerit illi consentire & obtemperare. Sed hoc infra inter controversias Scholasticas de gratia magis explicandum erit.

Quinta Propositio.

Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem suffuisse. Hanc conclusionem ex suis principiis infert idem Jansenius, quam S. Augustino imponere co-

R. P. Arsdok. Tom. I.

natur, sic enim loquitur ille lib. 3. de gratia Salvat. c. p. 21. col. 390. *Qua sanè (inquit) cum in Augustini doctrinâ, conspicua certaque sint, nulla modo principis ejus consentaneum est, ut Christus Dominus, vel pro infidelium in infidelitate morientium, vel pro iustorum non perseverantium aeterna salute mortuum esse, sanguinem suffuisse, semetipsum redemptionem dedisse, Patrem orasse sentiatur.*

Contra hoc dogma fidelium auribus sanè acerbissimum, Ecclesia Româna, varia censurarum fulmina pridem detorsit: sic autem post alios Innocent. X. & Alexander VII. in diplomate gemino adversus propositionem quintam Jansenii, de ea doctrina pronuntiavit: *Falsam, temerariam, scandalosam, & intellectam eo sensu, ut Christus pro salute duntaxat prædestinatorum mortuus sit, impiam, blasphemam, contumeliosam, divinæ pietati derogantem, & Hæreticam declaramus, & uti talem damnâmus.*

Damnatur autem meritò hæc doctrina, quia aperte adversatur divinæ Scripturæ asserenti, Deum velle omnes homines salvos fieri, & Christum dedisse semetipsum redemptionem pro omnibus. Sic etiam loquitur Apostolus 1. ad Timoth. cap. 2. *Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro Regibus & omnibus qui in sublimitati sunt, ut quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate: hoc enim bonum est, & acceptum coram Salvatore nostro Deo.* QUI OMNES HOMINES VULT SALVOS FIERI, & ad agnitionem veritatis venire: unus enim Deus, unus & Mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, QUI DEDIT REDEMPTIONEM SEMETIPSUM PRO OMNIBUS. Ubi sanè ulla exceptione Apostolus affirmat, Deum velle omnes homines salvos fieri, & mox rationem assignat, *Unus enim est Deus, unus & Mediator Dei & hominum &c.* Atqui absolutè & absque ulla limitatione, omnium hominum unus est Deus; ergo etiam, nullo excepto, unus omnium est mediator, pro omnibus mortuus est, & pro omnibus etiam reprobis in cruce sanguinem effudit. Quod vel ex eo confirmatur, quod Apostolus disertè affirmet Deum velle salvos fieri omnes pro quibus dicit orandum esse, cupit autem orationes fieri pro Regibus, & omnibus qui in sublimitate sunt, cum tamen eo tempore essent Reges gentiles ac reprobi; ergo non potest Apostolus intelligi de Christo mortuo pro solis prædestinatis.

In eundem sensum verba Apostoli intelligit S. Augustinus lib. de Spirit. & litter. cap. 33. *Vult autem Deus omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire: non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium, quo vel bene, vel male utentes iustissime judicentur, &c.* Ubi admittit S. Doctor. Deum ex parte sua velle omnibus salutem procurare, & illis etiam qui libero arbitrio male utentes incidunt in iudicium & damnationem.

Ut sententiam Augustini tam manifestam declinet Jansenius, persuadere conatur, illum loco citato non loqui ex suo sensu, sed Pelagianorum dogma recitare, postea refellendum. Sed inane est hoc effugium; hanc enim doctrinam minime reprobat, sed pergit tantum disputare contra Pelagianos, an fides ideò sit donum DEI, quia provenit à libero arbitrio quod à DEO creatum est, demum addens, ideò fidem esse donum DEI, *Quia binis suasionibus agit*

Deus

Arsdok

Theologia

Deus ut velimus, & ut credamus, sive extrinsecum, per Evangelium, exhortationes, &c. sive intrinsecum, ubi nemo habet in potestate quid ei veniat in mentem, sed consentire vel dissentire propriae voluntatis est. Quinimò iterum dictum suum de voluntate omnes salvandi tacite approbat, dum asserit, dari homini auxilium, cui consentire, vel dissentire sit propriae voluntatis. Ad quid enim porrigit tale auxilium cum quo possit aliquis dissentiendo perire, nisi velit ex parte sua etiam pereuntes salvos fieri?

Apostoli verò locum, quem in hac controversia lucidum ac decretorium omnis retrò agnovit antiquitas, nescio qua distinctionum caligine obnubilare potius quam elucidare contendit. Dum enim Apostolus sine exceptione ait, Deum velle omnes homines salvos fieri. Jansenius vult omnes homines in ea sententia sumi tantum generatim, pro generibus singulorum, non verò pro singulis generum, hoc est, Deum velle ex Judæis & Gentibus, ex servis & liberis, ex principibus & privatis, & omni genere hominum aliquos salvari, non tamen velle, aut gratia suae auxilia praeberere, ut singuli homines in individuo salvi fiant. Cum enim absolute negaret dari hominibus gratiam merè sufficientem, quam ut monstruosam & Molinisticam abolendam judicabat, sed doceret omnem gratiam esse suo modo victricem & efficacem, qualis reprobis ad perseverandum non conceditur, hinc illi inferendum fuit, Deum non velle reprobos per media congrua salvos fieri, neque Christum pro eorum salute sanguinem suum patri obtulisse.

Idem gratia merè sufficientis odium in Calvino, ut eundem peperit errorem, ita enim Calvinus de aeterna Dei praedest. pag. 706. recitatis Apostoli verbis, de voluntate omnes salvandi, eandem distinctionem ita subiungit: *Quis non videt ordinem hic geri mentionem, potius quam singulorum hominum? nec verò ratione caret: ita illa distinctio, non singulos generum, sed genera singulorum notari.*

Et ne huic responso deesset assueti haereticis praesidentia, idem graviori tono inculcat lib. de occultis Dei provid. pag. 737. *Certo inquit, certius est. Paulum illic non de singulis hominibus agere, sed intelligere ordinem & genera vocationum.* En pro malefido dogmate, quantam concordiam.

Hinc sanè patet, quam longè dictus Doctor ab Augustini mente ac sententia recesserit, cujus tamen se praeter ceteris fidelem interpretem gloriatur. Peregrinum, ut existimo, illi Sancti Doctoris sensum reddidit, in ejus opere non satis observata distinctio voluntatis divinae, in eam quae vult absolute & efficaciter homines, actu ad salutem pervenire, quam certum est non ad omnes, sed solos electos pertinere, & in aliam, quae Deus quantum est ex parte sua velit omnes ad salutem tendere, & ex vi meritorum Christi omnibus praebere auxilia: quibus, si non obstat liberum hominis arbitrium, possint justitiam & gloriam adipisci. Et in hunc sensum doctrinam orthodoxam, atque adeò Augustino conformem exponit, firmatque Tridentinum sess. 6. cap. 3. *Esti Christus, pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, sed si dumtaxat quibus meritum passionis ejus communicatur: Ubi manifestè mors Christi complectitur etiam eos qui ejus beneficio ad salutem non perveniunt.*

Ad extremum, de hoc nefario dogmate contra

Sectarios agens, non immeritò notat Malderus olim Lovanii Doctor, & Antverpiae Episcopus, in suis *Antisynodis* cap. 4. Vehementer esse formidandum, ne homines illi, qui negant Christum pro omnibus mortuum esse, eò tandem dementiae deveniant, ut cum Mahometanis sentiant, Christum pro nemine mortuum esse. Nec defunt qui testentur, plures Calvinii asseclas qui in primum hunc errorem inciderunt, postea in secundum se praecipitasse.

Opponunt aliqui recentius circa praedicta.

Primò; CHRISTUM quidem mortuum esse & sanguinem fudisse pro omnibus etiam reprobis, eo sensu, quod merita illius, quae sunt infinita, sint etiam omnibus sufficientia, quamvis non sint ab illo pro omnibus oblata. Sed satis refelli videtur breviter evasio illa, ex ipsis verbis propositionis s. damnatae, quae asserit; Semipelagianum esse CHRISTUM pro omnibus mortuum esse, & sanguinem fudisse. Ergò vera est propositio contradictoria quae docet, Non esse Semipelagianum, sed omninò verum, mortem & sanguinem à Christo pro omnibus omninò hominibus data aut oblata esse: si enim pro omnibus omninò mortuus est, pro omnibus mortem suam Patri obtulit, intelligi vix posse, Quomodo Christus sit Redemptor omnium, si non impetraverit omnibus auxilium quo saltem possint liberari, quod aliqui negant.

Secundò opponunt, quomodo Deus per gratiam merè sufficientem sincere vult reprobos salvos fieri, cum Deo sciente, & aliam gratiam dare nolente, melius foret ipsis nullam, quam talem gratiam habere? Sed aequè solvendum est ipsis, id quod cum omnibus admittunt. Quomodo Deus Angelos reprobos per gratiam merè sufficientem sincerè voluerit salvos fieri? Quod igitur gratia sit merè sufficientis, nec fortiaur effectum, non provenit ex intentione Dei illam concedentis, aut ex natura talis gratiae: nam illa ex se actum bonum semper operaretur, nisi in hoc impediretur per liberum hominis arbitrium. Atque ita facilè intelligitur, melius quidem esse nullam gratiam habuisse, quam illam per contumaciam liberi arbitrii neglexisse, non tamen melius esse simpliciter non habuisse gratiam illam, quae hominem ad bene agendum inclinabat & incitabat, & cum qua poterat rectè operari & salvari, si illi inclinationi obtemperasset.

Tertiò opponunt, sicut sustineri potest gratia physice praedeterminans, quam tradunt Thomistae, aequè posse subsistere gratiam illam per se semper efficacem quam ajunt sitam esse in delectatione victrici gratiae caelestis &c. Sed hanc concordiam nec ipsa haecenus Schola Thomistica, nec ipse Jansenius admittit, qui gratiam illam praedeterminantem, uti aliorum gratiam congruam, discretè impugnat, & à gratia sua victrice vult utramque longè abesse. Differentiam gratiae Thomisticae praedeterminantis, & gratiae victricis Jansenianae, vide in hujus Thomi I. Parte II. Controversia VII. circa initium, *Ab hac Doctrina* &c.

Quartò opponunt, Non esse damnatum omnem omninò sensum quem possint habere Jansenii propositiones, vel earum Author, sed tantum aliquem sensum determinatum. Atqui probati non potest quòd sensus

sensus (quem illi sustinent) sit ille qui determinatè da-
innatur. Ergo potest sensus ille sustineri.

Sed ex hoc effugio sequeretur, si quis disertè dice-
ret se sustinere propositiones Lutheranas, Calvinianas,
Jansenianas, non posse illum redargui. Quia præ-
tendere semper potest, Non esse damnatum omnem
omniò sensum, &c. Quam latum sic ab Apostolicis
Decretis effugium semper captari possit, quis non vi-
det? Sensus igitur in his, & aliis ille censerì debet da-
mnatus, quem verba & contextus & status propo-
sitionis damnata per se important, juxta institutionem,
& proprium sensum verborum quibus propositio da-
mnata exprimitur: ita in omni tribunali sine tergiver-
satione proceditur.

Quintò opponunt, Recessus nimis à doctrina Hæ-
reticorum modernorum (qualis est de Christo pro o-
mnibus omninò mortuo, de gratia aliqua indifferen-
ti, & merè sufficienti) plurimum nocet eorum conver-
sioni, cum ab his longissimè recedant. Ergo potius
amplectenda ea doctrina quæ ab his minùs recedit,
sive, ad illos magis accedit, etsi cum illis non conve-
niat.

Resp. Accessum illum, de quo agitur, multò plus
habere periculi, ne Hæreticos modernos in suo erro-
re magis confirmet, & obduret. De hoc nemo me-
lius testari potest quàm ipsi Hæreticorum modernor-
um Doctores: inter quos Samuel Maresius in Hol-
landia celebris Doctor Calvinianus, in Præfatione ad
suum Catechismum de Gratia, sic loquitur: Ipsius
Pape auctoritas sensum labascit per has controversias
de Gratia, in quibus Pauli & Augustini sequaces (no-
tum est ex contextu de quibus loquatur) plurimas de-
fendunt propositiones, quas Pius V. Gregorius XIII.
& Urbanus VIII... damnaverant, &c. Sunt quidem
hæc verba Doctoris Hæretici, nec proinde judicis ido-
nei: Sed ex quo facile colligi possit, quid major ille
accessus etiam apud heterodoxos operetur.

De his infra plura scholasticè tradimus, & explica-
mus in hoc Tomo I. Parte II. de Gratia Divina, à Con-
troversia 4. usque ad Controversiam 10. Extant & The-
ses variæ, aliaque de iisdem recentius edita anno
1684.

CAPUT III.

De Christi presentia in Sacramento Eucharistiæ.

I. Catholicus omnes affirmant in Sacramento Eu-
charistiæ, post panis & vini Consecrationem,
Christum verè, ac realiter esse præsentem; ita ut vir-
tute Consecrationis substantia panis mutetur in Cor-
pus, & vinum in sanguinem Domini, solis accidenti-
bus panis & vini remanentibus.

Negant Calvinistæ per Consecrationem Christum
constitui præsentem realiter, sed tantum figurativè,
sic ut nihil addit præter ipsum panem & vinum, tan-
quam figuram aut signum representans Corpus &
Sanguinem Christi pro nobis oblatum. Et in hoc
sunt contrarii ipsis Lutheranis, qui admittunt saltem
in usu hujus Sacramenti realem Christi præsentiam, sed
remanente simul panis & vini substantia.

II. Probatum Catholica veritas ex manifestis Chri-
sti verbis Matth. cap. 26. *Hoc est Corpus meum quod
pro vobis tradetur. Hic est Sanguis meus qui pro vobis
effundetur.* Atqui non figura Corporis Christi pro
R. P. Arjdek. Tom. I.

nobis tradenda erat, sed verum ipsius Corpus tradi-
tum, & ejus verus Sanguis effusus est. Ergo Christus
illis verbis affirmat verum suum Corpus & Sanguinem
in Sacramento contineri. Sic ut in sensu proprio &
identico non possint illa verba aliud significare quam,
Contentum sub hac specie panis est Corpus meum.
Ut si Christus in Cana Galilææ, volens viberorum
aquam sibi præsentem in vinum convertere, dixisset,
Hoc est vinum quod vobis fundetur. Si quis autem
negaret illis verbis hoc posse præstari, non verborum
propriè, sed Christi potentiam oppugnaret. Ne-
cessarium autem est Christum voluisse illis verbis se in
Sacramento Eucharistiæ realiter constituere, vel Ec-
clesiam suam decipere, quod sic declaro:

Si aliquis Pater probus & prudens promitteret se
filiis relicturum auri summam, sicut Christus promi-
sit se Corpus suum relicturum discipulis manducan-
dum, & idem parens postea in ultimo testamento scri-
ptum relinqueret cum his verbis: *Hoc est aurum
quod vobis tradetur; Quis hominum dubitaret illic
verum aurum, & non tantum auri figuram aliquam
contineri? vel patrem illum tunc delirasse.*

III. Regula apud omnes certa est cum S. August. lib.
3. de doct. Christi cap. 1. Quando verba Scripturæ sumi
possunt propriè, nunquam accipienda esse figuratè,
nisi aliunde constet id esse manifestè necessarium.
Quod hic minimè constat, cum Christus non minùs
potuerit se in Sacramento collocare vere, quàm fi-
guratè, idque verbis illis propriè significare. Quod
si nolis hic eam regulam retinere, eodem jure po-
terunt Ariani explicare loca Scripturæ, in quibus dici-
tur Christus esse unus cum Patre æterno, de unitate
aliquà impropriè dicta. Ut cum dicit Christus Joan.
10. v. 3. *Ego & Pater unum sumus,* illud rectè intel-
liget Arianus de unitate metaphorica, sita in concor-
dia voluntatum, non verò de unitate substantiæ pro-
priè dicta. Neque unquam poteris ostendere ex Scri-
pturis Arianos in hoc à vero Scripturæ sensu aberrare,
nisi ad illam regulam illos adstringas, quæ requirit
ut verba Scripturæ absque necessitate impropriè non
intelligantur.

IV. Hunc Christi sensum, & realem ejus præsen-
tiam declarat Apostolus Paulus 1. ad Corinth. 10. *Ca-
lix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio
Sanguinis Christi est: & panis quem frangimus nonne par-
ticipatio Corporis Christi est?* Et iterum: *Quicumq; man-
ducaverit panem hunc vel biberit calicem indignè reus erit
Corporis & Sanguinis Domini.*

Quomodo reus erit Corporis Domini indignè
manducati, si corpus Domini non manducet, sed ejus
figuram? Non admittet certè Calvinista eum, qui in-
dignè tractat figuram aut imaginem Christi, reum esse
culpæ, cum Christum in sua imagine aut figura hono-
randum esse prorsus neget.

V. Nulla igitur hic apud Apostolum, nulla apud Ev-
angelistas figuræ mentio, sed omnes eadem verba, *Hoc
est Corpus meum, quod pro vobis tradetur.* Eodem mo-
do apertè & simpliciter proponunt: quòd certè mi-
nimè fecissent, si per Corpus Christi, figuram Cor-
poris Christi intelligi voluissent; quomodo enim illud
intelligi vellent, quod suis verbis toties repetitis non
expresserunt?

Quinimò Christus ipse Joan. 6. vers. 56. dicens:
Caro mea verè est cibus & Sanguis meus verè est potus,
1 2 8c, Pa-

Arjdek
kin

Theo-
logia